

Nr 57

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av motioner angående utredning om åtgärder för att stärka den kom- munala självstyrelsen.

I de likalydande motionerna nr 187 i första kammaren av herr *Torsten Andersson* och nr 241 i andra kammaren av herrar *Larsson* i Luttra och *Boo* hemställs »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om tillsättande av en parlamentarisk utredning med uppgift att framlägga förslag till stärkande av den kommunala demokratin, främst genom inskränkande av den statliga kontrollen över kommunerna och därmed en ökning av den kommunala självbestämmanderätten» i enlighet med motionernas syfte. — Texten är tryckt i *första* kammaren.

Frågans behandling vid 1966 års riksdag m. m.

Motioner med samma hemställan och i huvudsak samma innehåll i övrigt väcktes även vid förra årets riksdag. I sitt utlåtande (nr 18) lämnade utskottet en utförlig redogörelse för övervägandena i ämnet vid kommunblocksreformen, för det arbete som utförts och pågår inom den arbetsgrupp som i anslutning till nämnda reform tillsattes inom inrikesdepartementet för överläggningar om den kommunala demokratin för olika reformer som genomförts under senare år av betydelse för den aktuella problematiken samt för vissa pågående utredningar. Bland de senare märktes bl. a. kommunalrättskommittén och länsdemokratiutredningen. Utskottet hänvisar till denna redogörelse utan att återge den även i detta utlåtande. Utskottet anförde följande om motionerna:

Mot bakgrunden främst av kommunblocksreformen upptages i förevarande motioner den allmänna frågeställningen om den kommunala självstyrelsens villkor och förutsättningar. Denna bör enligt motionärernas mening hänskjutas till en särskild parlamentarisk utredning för övervägande, varvid syftet bör vara att utarbeta förslag till åtgärder för att stärka den kommunala demokratin. Ett flertal konkreta spörsmål anges, som bör bli föremål för prövning genom en sådan utredning.

Om betydelsen av de frågor, som motionärerna upptagit, torde delade meningar inte råda. Syftet med motionerna bör också vinna allmän anslutning. Vid ställningstagandet till om en särskild utredning bör tillsättas, måste emellertid beaktas, att viktiga delar av frågekomplexet redan är fö-

Bihang till riksdagens protokoll 1967. 5 saml. 2 avd. Nr 57

remål för behandling i olika sammanhang. En särskild arbetsgrupp har sålunda i anslutning till kommunblocksreformen tillsatts inom inrikesdepartementet med representanter för de tre kommunala förbunden för överläggningar om den kommunala demokratin. Som framgått av redogörelsen ovan har denna arbetsgrupp upptagit åtskilliga konkreta frågor till behandling och i flera fall även tagit initiativ till reformer och särskilda utredningsuppdrag. Vidare överväger kommunalrättskommittén ett flertal spörsmål av betydelse i detta sammanhang. Nämnas må särskilt frågorna om de borgerliga primärkommunernas kompetens, om underställningsskyldighet beträffande kommunala beslut, om heltidsengagerade förtroendemän och om antalet fullmäktige. De av motionärerna berörda problemen rörande statsbidragssystemets utformning har också under senare år rönt åtskillig uppmärksamhet. Betydelsefulla reformer på området genomfördes i samband med att skatteutjämningsfrågan förra året blev föremål för beslut. Ytterligare må antecknas, att de i motionerna upptagna spörsmålen om förbättrad kommunal information aktualiserats även i samband med de större frågorna om den samhällseliga informationen över huvud genom dagspressen och om dagspressens ekonomiska villkor, vilket ämne kommer att behandlas i ett särskilt utlåtande av utskottet senare under innevarande session.

Otvivelaktigt täcker inte de utredningar och överväganden, som sålunda pågår, alla de frågor och synpunkter, som framförts i förevarande motioner, liksom det inte heller uppdragits åt någon särskild utredning att verkställa en samlad översyn av den aktuella problematiken. Enligt utskottets mening har emellertid de berörda problemen blivit beaktade i sådan utsträckning, att anledning saknas till något riksdagens initiativ. Det lär kunna förutsättas, att frågorna även utan någon särskild riksdagens åtgärd kommer att följas med den uppmärksamhet från Kungl. Maj:ts sida, som deras vikt kräver.

Utskottet hemställde att motionerna måtte anses besvarade med vad utskottet sålunda anfört. Riksdagen biföll denna hemställan.

Det utredningsarbete som utskottet hänvisade till förra året har fortskridit. Bl. a. förtjänar nämnas att länsdemokratiutredningen torde avlämna ett betänkande inom en snar framtid. Vidare bör i detta sammanhang antecknas att grundlagberedningen tillsattes kort efter det utskottet avgett sitt utlåtande och att den avlämnat ett betänkande med förslag till en partiell författningsreform, innebärande bl. a. gemensam dag för val till riksdagen och till de kommunala församlingarna.

Utskottet

I förevarande motioner hemställs om en parlamentarisk utredning angående åtgärder för att stärka den kommunala demokratin. Även vid förra årets riksdag framförde motionärerna detta förslag. De då väckta motionerna hade i huvudsak samma innehåll som de nu föreliggande.

Utskottet underströk i sitt utlåtande i ämnet förra året, att de frågor som sålunda aktualiseras är av stor betydelse och att motionernas syfte bör vin-

na allmän anslutning. Vid ställningstagandet till om en särskild utredning bör tillsättas, måste emellertid beaktas att viktiga delar av frågekomplexet redan är föremål för utredningar eller överväganden i olika sammanhang. Visserligen var det otvivelaktigt att samtliga frågor och synpunkter, som upptagits i motionerna, inte på detta sätt blivit upptagna och att en samlad översyn över problematiken inte uppdragits åt någon särskild utredning. Emellertid hade de berörda ämnena blivit i sådan utsträckning beaktade att anledning enligt utskottets mening saknades till något riksdagens initiativ. Riksdagen fann motionerna besvarade med vad utskottet anfört.

De synpunkter som utskottet utvecklade förra året har alltjämt giltighet. Det utredningsarbete som då åsyftades har numera förts viktiga steg framåt. Särskilt är att anteckna att länsdemokratiutredningens överväganden om utbyggnad av den kommunala demokratin på länsplanet kan förväntas bli framlagda inom kort. Problematiken kommer också att bli föremål för uppmärksamhet i samband med den partiella författningsrevision som väntas bli beslutad av nästa års riksdag.

I detta läge finner utskottet att en ytterligare utredning om den kommunala demokratin problematik inte nu bör tillsättas. Det pågående arbetet på viktiga delar av detta frågekomplex bör avvaktas.

Utskottet hemställer sålunda,

att motionerna I: 187 och II: 241 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 28 november 1967

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETTERSSON

Närvarande

från första kammaren: herrar Georg Pettersson (s), Torsten Andersson (cp), Damström*(s), Erik Olsson (s), Sveningsson (h), fru Segerstedt Wiberg (fp), herrar Dahl (s), Sörenson (fp), Karl Pettersson* (s) och Svenungsson (h); samt

från andra kammaren: herrar Adamsson (s), von Friesen (fp), Henningsson (s), Wahlund* (cp), fru Thunvall (s), herrar Johansson i Trollhättan (s), Hamrin i Jönköping (fp), Larsson i Luttra (cp), Andersson i Billingsfors (s) och Wennerfors (h).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Torsten Andersson* (cp) och *Larsson* i Luttra (cp).